

Sophie Broersen

s.broersen@medischcontact.nl

@medischcontact

Druk op huisartsen: wel of niet vaccineren met AstraZeneca?

De minister van VWS is er duidelijk over: 60-minners mogen geen AstraZeneca-vaccin meer krijgen. Maar wat nu als je als huisarts na een dag inenten vaccin over hebt? En je besluit iemand van je lijstje 'schrijnende gevallen' van 60-minners toch te vaccineren?

Niet doen, zei de LHV: 'Als huisarts bent u juridisch kwetsbaar als u iemand van onder de 60 jaar (ook als deze zelf toestemming geeft) zou vaccineren, omdat u daarmee zou handelen tegen het beleid van de Gezondheidsraad in', bracht de beroepsvereniging twee weken geleden naar buiten. In aanvulling daarop zegt een woordvoerder: 'Wij krijgen verschillende signalen binnen: sommige huisartsen willen het randje opzoeken van wat mogelijk is, maar er zijn ook huisartsen die vinden dat hun haalbaarheid maximaal is opgerekt. Wij staan er als LHV voor dat huisartsenzorg uitvoerbaar is en veilig voor de artsen. Als ze buiten het bestaande beleid handelen, zijn ze juridisch kwetsbaar, is de mening van verschillende juridische experts'

Mogelijk aansprakelijk

Vorige week kwam medisch verzekeraar en belangenbehartiger VvAA met een vergelijkbaar advies, en maakte de mogelijke gevolgen nog explicieter: 'Artsen die dit toch doen, kunnen mogelijk aansprakelijk worden gesteld voor schade die uit het vaccin voortvloeit.' VvAA-jurist Shirin Slabbers wordt in een bericht op de site als volgt geciteerd: 'Als een arts ingaat tegen het advies van een gezaghebbende instantie, kan mogelijk met succes worden gesteld dat de arts niet heeft gehandeld in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, die voortvloeit uit de voor hulpverleners geldende professionele standaard.' Het bericht eindigt met omineuze woorden van John Kovács, specialist medische aansprakelijkheid en verzekeringstechniek bij VvAA: 'Als een arts ervoor kiest om toch te vaccineren, kan er ook een probleem ontstaan met betrekking tot zijn aansprakelijkheidsverzekering. Er is dan immers sprake van een bewust niet volgen van een gezaghebbend advies', gevolgd door een evenmin geruststellend citaat van Slabbers: 'Onder bepaalde omstandigheden kan er dan daarnaast geen dekking zijn onder de rechtsbijstandsverzekering. Hoezeer wij ook begrip hebben voor het dilemma waarvoor huisartsen nu worden gesteld,

GETTY IMAGES

raden wij op dit moment af om tegen het overheidsbeleid in te gaan en toch te vaccineren.'

Huisarts Peter de Groof werd niet vrolijk van de boodschap van VvAA: 'Het enige belang is blijkbaar claims voorkomen. Huisartsen weten hoe vreselijk het is als iemand een complicatie van een vaccin krijgt, maar wij zijn in ons dagelijks werk de hele dag bezig om samen met patiënten risico's af te wegen en besluiten te nemen.

'Het enige belang is blijkbaar claims voorkomen'

Geef huisartsen de mogelijkheid om een persoonsgericht advies te geven, dát wordt massaal gesteund. Maar het wordt nu wel heel moeilijk gemaakt. De IGJ gaat er niet op handhaven en voor de tuchtrechter zijn we ook niet zo bang, maar als je tegen een persoonlijk faillissement aankijkt, omdat je verzekeraar de aansprakelijkheid zegt niet te dekken: dat wordt wat veel van het goede.'

Liever doden dan aansprakelijkheid

Jurist Aart Hendriks is woest over het bericht van VvAA: 'Ik begrijp het bericht, maar ik vind het een weinig behulpzaam standpunt, en heel defensief. Terwijl de huisartsen de problemen om zich heen zien, overspoeld worden door telefoontjes met vragen over de vaccins, krijgen ze het advies vooral niet tegen het beleid van de minister in te gaan. Maar zolang huisartsen niet vaccineren, vallen er doden. Blijkbaar heeft VvAA liever dat er doden vallen dan dat ze een aansprakelijkheidsclaim moeten uitbetalen. Huisartsen hebben nu behoefte aan hulp hoe om te gaan met deze situatie en willen weten wat er wél kan. Dus help ze in plaats van dat je ze

afschrikt. En dan nog iets: als ik vraag om een vaccin, omdat ik daarvoor in aanmerking denk te moeten komen, en ik krijg het niet, en krijg vervolgens covid-19, dan kan ik ook gaan procederen. Dat zou ik wel verliezen, maar dat zou net zo goed een vervelende procedure opleveren voor artsen.'

En zoals hij het in reactie op het VvAA-bericht schreef op de website van Medisch Contact: 'Het klopt dat artsen niet zonder goede redenen mogen afwijken van de professionele standaard. (...) Los van het feit dat we ons kunnen afvragen of er bij het huidige onvoorspelbare, dagelijks wisselende vaccinatiebeleid, met tegenstrijdige adviezen van EMA en Gezondheidsraad, wel sprake is van één professionele standaard, is er ook nog zoiets als goed hulpverlenerschap. Een goedgekeurd vaccin niet gebruiken uit angst voor procedures is uit volksgezondheidsperspectief vele malen schadelijker dan iemand vaccineren, ook al behoort hij/zij niet tot de primaire doelgroep. (...)'

Wat Hendriks betreft is het dus wél te verdedigen als huisartsen overgaan tot vaccineren met het AstraZeneca-vaccin 'want dat is op dit moment het enige wat zij kunnen gebruiken' bij patiënten jonger dan 60 die een verhoogd risico lopen op een gecompliceerd beloop van covid-19.

Goed hulpverlenerschap

Hoe kan het überhaupt dat het ministerie het kan verbieden om een goedgekeurd vaccin toe te dienen aan mensen voor wie het middel geregistreerd staat? Hendriks: 'Vaccinatieprogramma's zoals deze staan onder leiding van de minister, en worden door het RIVM gecoördineerd. Zo staat het in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Daarin staat niet wie wel en niet wordt gevaccineerd, dat kan de minister bepalen. Die vraagt doorgaans de Gezondheidsraad om advies, zoals hier ook is gebeurd, en neemt dat meestal over. De huisartsen voeren een deel van het vaccinatieprogramma uit, en daar wordt het lastig. Want de huisartsen leveren individuele gezondheidszorg en dan heb je te maken met de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO). Als zij hun eigen patiënten vaccineren, is het dan nog publieke zorg? Dat is ingewikkeld. In het kader van goed hulpverlenerschap valt te verdedigen dat een huisarts in goed overleg met een patiënt tot een ander besluit komt. ■

web

Meer over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.

REACTIE VvAA

Het ontging VvAA niet dat hun advies veel reacties opriep. Eind vorige week liet de organisatie weten dat dit advies was opgesteld 'naar aanleiding van het grote aantal vragen van zorgverleners over hun rechtspositie, dat bij ons was binnengekomen na het vaccinatieverbod voor AstraZeneca voor personen jonger dan 60 jaar. Onze specialisten hebben in dit stuk de rechtspositie van huisartsen op dat moment willen duiden en willen wijzen op de mogelijke juridische gevolgen – die nog niet helemaal vaststaan – voor als je als huisarts toch vaccineert, ondanks een verbod. Met alle goede bedoelingen die je als zorgverlener ook hebt.

Daarbij moet worden gezegd dat in dit grillige vaccinatiebeleid de "professionele norm" op dagelijkse basis aan verandering onderhevig is. En daarmee ook de rechtspositie van (huis)artsen. Dat maakt het zeer complex en dat baart ook ons als VvAA grote zorgen. Elke individuele casus zal uiteindelijk moeten worden beoordeeld op basis van de situatie op dat moment. (...)'